

BØ JEGER- OG FISKERFORENING
Ramberg
8470 BØ I VESTERÅLEN

Saksbehandler, innvalgstelefon
Torhild Lamo, 4775547811

Dispensasjon fra verneforskrifta for tilføring av gytegrus i Fiskuelvas utløp, Straume naturreservat, Bø kommune

Vi viser til e-post med søknad fra fiskestelsutvalget i Bø jeger- og fiskeforening datert 08.02.2022 med utfyllende informasjon gitt per telefon, senest 02.08.2022.

Vedtak

Statsforvalteren i Nordland gir Bø jeger- og fiskeforening tillatelse til å tilføre gytegrus i Fiskuelvas utløp i Saltvatnet i Straume naturreservat. Vedtaket er fattet med hjemmel i naturmangfoldloven § 48. Tillatelsen er gitt med følgende vilkår:

- Det gis tillatelse til å legge ut inntil 6 m³ gytegrus. Gytegrusen skal legges ut i område avmerket på vedlagte kart.
- Gytegrusen skal bestå av morenemasser som er hentet lokalt. Det betyr at det ikke er tillatt å tilføre for eksempel skutte masser eller ikke-stedegne masser.
- Tilførte masser skal være fri for forurensing og fremmede arter.
- Det er ikke tillatt å rydde sti eller fjerne vegetasjon i naturreservatet i forbindelse med gjennomføring av tiltaket.
- Tillatelsen gjelder til og med 31.12.2022.
- Bø- jeger og fiskeforening skal gi Statsforvalteren tilbakemelding om virkningene av tiltaket etter at arbeidet er ferdigstilt.

Dispensasjonen gjelder kun fra verneforskriften.

Informasjon om klagerett

Avgjørelsen kan påklages til Miljødirektoratet. Klagefristen er tre uker etter at dette vedtak er mottatt. Eventuell klage sendes gjennom Statsforvalteren i Nordland.

Søknaden

Knut-Einar Søbørg har på vegne av fiskestelsutvalget i Bø Jeger- og Fiskeforening og Straumevassdraget Fiskeforening søkt om tillatelse til flere tiltak som skal bidra til å gjenopprette

deler av Straumevassdraget. Tre av tiltakene ligger innenfor Straume naturreservat i Bø kommune. Den opprinnelige søknaden gjaldt to ulike tiltak ved Teinvalen og utløpet av Fiskuelva. Gjennom telefonsamtaler har søker og Statsforvalter kommet til enighet om at tiltak ved Teinvalen ikke behandles før etter befaring i månedsskiftet august/september. Søker har per telefon også avklart at det i denne omgang ikke søkes om bruk av motorisert ferdsel i naturreservatet.

Lovgrunnlaget

Straume naturreservat ble oppretta i 1997 med Statsforvalteren i Nordland som forvaltningsmyndighet. Formålet med vernet er å:

Bevare et viktig våtmarksområde med naturlig tilhørende vegetasjon og dyreliv, særlig av hensyn til det spesielle og sårbare fuglelivet.

I naturreservatet er all vegetasjon freda. Dyre- og fuglelivet er også freda mot skade, ødeleggelse og unødig forstyrrelse. Det er dessuten forbudt å iverksette tiltak som kan endre naturmiljøet, for eksempel oppfylling av masser. Dette står i verneforskrifta kapittel IV, punkt 1-3.

Unntaksbestemmelsene i verneforskrifta har ingen åpning for å gi tillatelse til tilføring av masser. Tiltaket må derfor vurderes etter den generelle dispensasjonsbestemmelsen i naturmangfoldloven § 48. Denne åpner for å gi dispensasjon fra verneforskrifter dersom tiltaket ikke strider mot vernets formål og ikke kan påvirke verneverdiene nevneverdig. Den generelle dispensasjonsbestemmelsen skal fange opp uforutsette eller spesielle/særlige tilfeller som ikke ble vurdert på vernetidspunktet.

Alle saker som berører natur skal i tillegg vurderes ut fra naturmangfoldloven §§ 8 til 12. Vurderinga skal vise hvordan disse er vektlagt.

Statsforvalterens vurdering

Kunnskapen om verneverdiene i naturreservatet er gode. Området ble kartlagt i forbindelse med verneprosessen og i 2011 ble det gjennomført ei kartlegging av naturtyper og vilt (Ecofact rapport 147). I tillegg er det blitt gjort et omfattende kartleggingsarbeid av blant annet Naturtjenester i Nord i forbindelse med restaurering av Straumevassdraget.

Saltvatnet ligger nederst i Straumevassdraget. Saltvatnet ble kartlagt ut fra «DN handbok 13» i 2011 og er registrert som en rik kulturlandskapssjø, verdisatt til viktig. Lokaliteten har flere verdifulle naturtyper, med stor variasjon. Vatnet er omgitt av kulturmark. Langs vestsida er den en del myr- og fuktengområder, i tillegg til en del lynghei med noe vier og bjørk.

Områdene rundt Saltvatnet er registrert som viktige hekkeområder for blant annet horndykker, storlom, grågåås, rødstilk, stokkand og sangsvane. De er i tillegg viktige myteområder for en rekke andefugler. Norsk rødliste er en oversikt over arter som er i ferd med, eller i fare for å bli utrydda i Norge. Flere av fugleartene som er registrert i området er trua. Det gjelder blant annet vipe og hettemåke som begge er registrert som kritisk trua, storspove, som er registrert som sterkt trua, og lappfiskand og sandsvale, som er registrert som sårbare.

Nord for naturreservatet, i området ved Straume samfunnshus, er det registrert svarthalespove. Området er også vurdert som sannsynlig hekkeområde for denne. Svarthalespoven er en prioritert art og er registrert som kritisk trua på norsk rødliste for arter. At en art er prioritert betyr at alle uttak, skade eller ødeleggelse av arten er forbudt.

Det er gode nok kunnskaper om naturmangfoldet, dette betyr at naturmangfoldloven § 9, «førevarprinsippet», ikke brukes i denne saken.

De største truslene mot verneverdiene i Straume naturreservat er knytta til gjengroing av, og tilstand i, vannforekomstene på grunn av avrenning fra landbruket, ferdsel i sårbare perioder og fremmede arter. I tillegg er kollisjon mellom fugl og strømlendringer ei stor utfordring. Lengre opp i Straumevassdraget er det både bebyggelse og landbruk og Straumevassdraget er sterkt påvirket av dette. Om det fremdeles er tilsig fra bebyggelse og jordbruksaktivitet i denne delen av vassdraget er usikkert, men vatnet er sterkt eutrofiert. Eutrofieringa (det vil si økt planteproduksjon på grunn av økt tilførsel av næringsstoffer) er sannsynligvis et resultat av menneskelig aktivitet. Gjengroing av vatnet vil sannsynligvis redusere diversiteten i vannplantesamfunnene og på sikt kunne redusere områdets funksjonsverdi for flere av våtmarksfuglene. Ut over dette er de største truslene i området registreringer av fremmede arter som lupin og tromsøpalme, som kan spre seg inn i naturreservatet.

Bakgrunnen for det omsøkte tiltaket er at menneskelig påvirkning over lang tid har endra vassdraget og ført til tilslamming og begroing/elvemose nedover i vassdraget. Dette har igjen ødelagt det meste av gode gyteplasser. I dag er det mangel på gode gyteplasser i vassdraget. Naturtjenester i Nord kartla i 2021 deler av Straumevassdraget i samarbeid med stiftelsen Anadrom, Bø JFF og grunneierne. Kartlegginga dokumenterte at Teinvalen og utløpet av Fiskuelva er viktige gyte og oppvekstområder, men at områdene er sterkt forringet og at det finnes lite gytesubstrat her.

Mangel på gytegrus kan føre til at gyte- og oppvekststeder ikke fungerer optimalt. Oksygeninnholdet i gytegroper har stor påvirkning på overlevelse, vekst og utvikling hos eggene til laksefisk, men i mange vassdrag reduseres tilgjengeligheten til oksygen på grunn av for høy tilførsel av næringsstoffer til vannet og nedslamming av gytegrusen. Utlegging av gytegrus kan ha en langvarig positiv effekt på oksygeninnholdet i vannbunnen. Ei utlegging av gytegrus kan på samme måte ha positiv effekt for bunndyr. Økt fiskebestand og økt bestand av bunndyr vil på sikt kunne ha positiv effekt også for fugl i området. Lengre oppe i vassdraget, utenfor naturreservatet, er det registrert en bestand av elvemusling. Elvemusling er en prioritert art og bedre gyteforhold for sjøørret og laks, og derigjennom en høyere andel ungfisk vil kunne føre til bedre levetilstand for elvemuslingen.

Vannforskriften (EUs rammedirektiv for vann) sier at alle vannressurser (i prinsippet) skal føres tilbake til sin naturlige tilstand. Vi er dessuten inne i FNs tiår for naturrestaurering. Å restaurere skadet og ødelagt natur er tiltak som har fått økt betydning senere år. Tilførsel av gytegrus i form av morenemasser og forbedring av oppvekstforhold kan bidra til å restaurere den opprinnelige biotopen.

I utgangspunktet skal tiltaket være et engangstiltak. Det vil kunne bli behov for påfyll av ny gytegrus på lang sikt, dersom eutrofieringa fortsetter. Statsforvalteren anser likevel at tiltaket ikke vil ha presiderende virkning og at andre restaureringstiltak må vurderes ut fra den gitte naturtilstanden og effekt tiltakene kan ha.

Med de vilkårene som er satt vil ikke tiltaket komme i konflikt med verneformålet og tiltaket vil kunne virke positivt på verneverdiene. Statsforvalteren i Nordland gir dermed dispensasjon etter naturmangfoldloven § 48.

Med hilsen

Oddlaug Ellen Knutsen (e.f.)
fylkesmiljøvernsljef

Torhild Lamo
seniorrådgiver

Dokumentet er elektronisk godkjent

Vedlegg:

- 1 Område, utlegging av gytegrus, Fiskuelva, Straume NR

Kopi til:

Bø kommune
SNO Lofoten

Rådhuset

8475

Straumsljøen